

Lieta C-450/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 13. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Korkein hallinto-oikeus (Somija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 10. jūnijs

Apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

**KORKEIN HALLINTO-OIKEUS (AUGSTĀKĀ ADMINISTRATĪVĀ TIESA)
STARPLĒMUMS**

Datums, kurā pieņemts lēmums

2019. gada 10. jūnijs

[..]

Priekšmets

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 267. pantu

Apelācijas sūdzības iesniedzēja

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Apstrīdētais lēmums

Markkinaoikeus (Saimniecisko lietu tiesa) 2016. gada 30. marts
[..]

Jautājums

1. Konkurences lietā, ko izskata *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa), ir jālemj, vai *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* (Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestāde) noteiktā termiņā ir iesniegusi *Markkinaoikeus* (tirdzniecības tiesa) pieteikumu par naudas soda noteikšanu. Lietas izvērtējumam ir būtiski, līdz kuram laikam var uzskatīt, ka ir turpinājies konkurentu vienots konkurences noteikumu pārkāpums.
2. Lietā, ko izskata *Korkein hallinto-oikeus*, konkurences pārkāpuma ilguma vērtējumu ietekmē vairāki apstākļi. *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* lietas izskatīšanas laikā ir norādījusi četrus atšķirīgus datumus, attiecībā uz kuriem varot uzskatīt, ka līdz tiem esot turpinājies konkurences pārkāpums. Izskatāmajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jautājums ir par to, līdz kuram laikam var uzskatīt, ka konkurences pārkāpums rada ekonomiskas sekas un turpinās situācijā, kurā viens no diviem aizliegtas vienošanās dalībniekiem ar tiesību subjektu, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, ir noslēdzis tādu kā aizliegtas vienošanās kontekstā saskaņotu būvniecības līgumu, ja darbi tiek pabeigti aptuveni divarpus gadu laikā pēc būvniecības līguma noslēgšanas un attiecīgajā līgumā paredzētie maksājumi tiek veikti vēl pēc darbu pabeigšanas. Attiecīgie darbi skar Somijas ziemeļos starp Keminmä [*Keminmaa*] un Petejeskoski [*Petäjäsoski*] uzbūvēto 400 kV augstsprieguma līniju, kuras iepirkuma procedūrā tiesības slēgt līgumu ieguva viena no aizliegtās vienošanās dalībniecēm, *Eltel Networks Oy*. Lietā turpinājumā uzdotais prejudiciālais jautājums attiecas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. pantā ietverto konkurences režīmu. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu netiek [oriģ. 2. lpp.] aplūkoti citi ar iepirkuma vērtējumu no konkurences tiesību viedokļa saistīti jautājumi.

Tiesvedības priekšmets un svarīgi faktiskie apstākļi

3. Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestāde (turpmāk tekstā arī – “iestāde”) ar 2014. gada 31. oktobrī *Markkinaoikeus* iesniegto pieteikumu par naudas soda noteikšanu lūdza noteikt *Eltel Networks Oy* un *Eltel Group Oy* (turpmāk tekstā kopā arī – “*Eltel*”) solidāri naudas sodu 35 000 000 EUR apmērā.
4. Kā izriet no iestādes iesniegtā pieteikuma par naudas soda noteikšanu, *Eltel Networks Oy* un *Eltel Group Oy*, attiecībā uz augstsprieguma līnijām elektroenerģijas pārvadei Somijā vienojoties par cenām, peļņas normām un plānošanas un būvdarbu sadali, ir pārkāpušas *Laki kilpailunrajoituksista* (480/1992¹, Likums par konkurences ierobežojumu novēršanu Nr. 480/1992) 4. pantu, kā arī LESD 101. pantu. No pieteikuma par naudas soda noteikšanu izriet, ka konkurentu vienots konkurences noteikumu pārkāpums ir īstenots, vairākkārt tiekoties konkurējošo uzņēmēj sabiedrību pārstāvjiem, šajās tikšanās reizēs tabulas veidā veicot aplēses par turpmākiem augstsprieguma līniju

¹ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920480>

pasūtījumiem, to cenām, no tiem iegūstamām peļņas normām, kā arī dažu darbu sakarā izskatot un daļēji kopīgi risinot jautājumu, kurš no abiem konkurentiem īstenotu augstsprieguma līnijas projektu. No pieteikuma par naudas soda noteikšanu izriet, ka šī aizliegtā konkurentu sadarbība sākās vēlākais 2004. gada oktobrī un nepārtraukti turpinājās līdz vismaz 2011. gada martam. Saskaņā ar pieteikumu par naudas soda noteikšanu tā bija aizliegta vienošanās, kas attiecās uz visu Somiju un varēja iespaidot tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm LESD 101. panta 1. punktā norādītajā veidā.

5. *Empower Oy*, viena no abām aizliegtas vienošanās dalībniecēm, 2013. gada 31. janvārī iesniedza pieteikumu par iecietības programmas piemērošanu, pamatojoties uz ko iestāde uzsāka pieteikumā par naudas soda noteikšanu raksturotās sadarbības izmeklēšanu. Pamatojoties uz pieteikumu, iestāde 2014. gada 31. oktobrī attiecīgajai uzņēmējiesabiedrībai piemēroja iecietības programmu, kā rezultātā tā tika atbrīvota no visām sankcijām.
6. Augstsprieguma līnijās veicamo darbu klienti ir galvenais tīkla operators un reģionālie tīklu operatori. No prasības pieteikuma par naudas soda noteikšanu izriet, ka Somijā darbība elektroenerģijas sistēmas jomā ir dabisks monopols, jo elektroenerģijas tīkla pārklājuma izveide ekonomiski nav rentabla. Lielākā līgumslēdzēja iestāde augstsprieguma līniju izveides darbiem ir *Fingrid Oyj*, kurai pieder galvenais tīkls, ko Somijā izmanto elektroenerģijas pārvadei, par kura attīstību *Fingrid Oyj* ir atbildīga, un tās klienti ir energoapgādes uzņēmumi, elektroenerģijas ražotāji, elektroenerģijas patērētāji un elektroenerģijas tirgus dalībnieki. Augstsprieguma līnijās veicamie darbi ietver plānošanu un būvniecību. Līgumiem par augstsprieguma līniju izveidi bieži ir ilgs darbības laiks; tā tas ir arī izskatāmajā lietā. **[oriģ. 3. lpp.]**
7. *Markkinaoikeus* ar pārsūdzēto 2016. gada 30. marta nolēmumu pieteikumu par naudas soda noteikšanu noraidīja noilguma dēļ.
8. No *Markkinaoikeus* nolēmuma izriet, ka saskaņā ar Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu (kurā grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 318/2004)² 22. pantu naudas sodu nevar noteikt, tostarp, par šī likuma 4. panta vai LESD 101. panta pārkāpumu, ja prasība *Markkinaoikeus* nav celta piecu gadu laikā no brīža, kad konkurences ierobežojums ir izbeigts vai iestāde ir uzzinājusi par konkurences ierobežojumu. *Markkinaoikeus* uzskatīja, ka saskaņā ar attiecīgo pantu *Eltel* nevar noteikt naudas sodu, pamatojoties uz 2014. gada 31. oktobra pieteikumu par naudas soda noteikšanu, ja uzskata, ka uzņēmējiesabiedrība konkurences pārkāpumu bija izbeigusi līdz 2009. gada 31. oktobrim.
9. *Markkinaoikeus* savā nolēmumā vēl arī pauda viedokli, ka no iestādes iesniegtajiem dokumentiem nevarot izdarīt secinājumu, ka iespējamais pārkāpums kaut kādā veidā būtu turpinājies līdz 2009. gada 31. oktobrim vai vēl vēlākam laikam. Tā noraidīja pieteikumu par naudas soda noteikšanu, pamatojumam

² <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040318>

norādot, ka pieteikums esot iesniegts pēc Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu 22. pantā noteiktā termiņā beigām.

10. Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestāde ir pārsūdzējusi *Markkinaoikeus* nolēmumu *Korkein hallinto-oikeus*, lūdz atcelt tiesas nolēmumu un noteikt *Eltel* naudas sodu 35 000 000 EUR apmērā. Iestāde uzskata, ka tā esot iesniegusi pietiekamus pierādījumus par konkurences ierobežojuma turpināšanu un tādējādi pieteikums par naudas soda noteikšanu esot iesniegts noteiktajā termiņā.
11. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kontekstā iestāde ar savu apelācijas sūdzību kā pierādījumu konkurences ierobežojuma turpināšanai ir norādījusi, ka pirms piedāvājumu iesniegšanas *Eltel* ar savu konkurenti *Empower* esot noslēgusi nolīgumus par cenu noteikšanu uzņēmēj sabiedrību piedāvājumiem 400 kV augstsprieguma līnijas Keminmā-Petejeskoski būvdarbu iepirkuma procedūrā un ka aizliegtā sadarbība attiecīgā iepirkuma kontekstā esot turpinājusies vismaz līdz 2009. gada 12. novembrim. Kopā ar citiem iestādes iesniegtajiem pierādījumiem tas nozīmējot, ka *Markkinaoikeus* nolēmums, ar kuru ir noraidīts pieteikums par naudas soda noteikšanu, esot kļūdainis.
12. Pārsūdzētajā nolēmumā *Markkinaoikeus* lietas faktiskos apstākļus ir vērtējusi tādējādi, ka, pat ja atsevišķie plānošanas darbi, kas esot veikti pirms Keminmā-Petejeskoski būvdarbu pasūtījuma izpildes, ietilpstot aizliegtas vienošanās jomā, aizliegta vienošanās tomēr neesot attiekusies uz vēlāko būvdarbu pasūtījumu attiecībā uz to pašu augstsprieguma līnijas projektu. Plānošanas darbi esot pabeigti 2007. gada janvārī. [oriģ. 4. lpp.]
13. *Fingrid Oyj* 2007. gada 16. aprīlī vērās pie nozares dalībniekiem ar angļu valodā sagatavotu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus objekta Keminmā-Petejeskoski būvniecībai. No uzaicinājuma izriet, ka fiksētās cenas piedāvājumi bija jāiesniedz līdz 2007. gada 5. jūnijam. Iepirkumā kā darbu pabeigšanas termiņš bija norādīts 2009. gada 12. novembris.
14. *Eltel* 2007. gada 4. jūnijā iesniedza būvniecības projekta piedāvājumu. Tajā tika paziņots, ka projekts tikšot pilnībā pabeigts un pasūtītājam nodots vēlākais 2009. gada 12. novembrī.
15. *Eltel* iepriekš minētajā iepirkuma procedūrā ar savu piedāvājumu ieguva tiesības slēgt līgumu. Saskaņā ar lietā iesniegtajiem dokumentiem būvniecības līgums starp *Eltel* un *Fingrid Oyj* par attiecīgo būvniecības projektu tika parakstīts 2007. gada 19. jūnijā, darbi tika pabeigti 2009. gada 12. novembrī un pēdējais pārskaitījums par darbu izpildi tika veikts 2010. gada 7. janvārī.
16. Lai izvērtētu konkurences ierobežojuma ilgumu, šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kontekstā ir jānoskaidro, līdz kuram laikam var uzskatīt, ka tāda ilgtermiņa būvniecības projekta gadījumā, kāds tas ir izskatāmajā lietā, turpinās iespējamās aizliegtas vienošanās un nelikumīgas cenu noteikšanas ekonomiskās sekas.

Valsts tiesību normas un atbilstošā valsts judikatūra

17. Saskaņā ar lietā piemērojamā Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu, kurā grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 318/2004³, 1.a pantu, ja konkurences ierobežojums var iespaidot tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, piemēro Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (EKL) 81. un 82. panta, tagad – LESD 101. un 102. panta noteikumus.
18. Saskaņā ar Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu, kurā grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 318/2004, 4. panta 1. punktu ir aizliegti visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci. Saskaņā ar šī panta 2. punkta 1) apakšpunktu īpaši ir aizliegti tādi nolīgumi, lēmumi vai saskaņotas darbības, ar kurām tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas, vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus, vai atbilstoši tā paša punkta 3) apakšpunktam – sadala tirgus vai piegādes avotus.
19. Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu [...] izstrādes materiālos attiecībā uz likuma 4. pantu, tostarp, tiek secināts, ka attiecīgais pants attiecas arī uz aizliegtu vienošanos par piedāvājumiem aizliegumu. **[oriģ. 5. lpp.]**
20. Saskaņā ar Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu, kurā grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 318/2004, 22. pantu naudas sodu nevar noteikt, tostarp, par šī likuma 4. panta vai LESD 101. panta pārkāpumu, ja pieteikums *Markkinaoikeus* nav iesniegts piecu gadu laikā no brīža, kad konkurences ierobežojums ir izbeigts vai iestāde ir uzzinājusi par konkurences ierobežojumu. No īpašā pamatojuma, kas attiecībā uz 22. pantu minēts valdības priekšlikumā Likumam par konkurences ierobežojumu novēršanu [...], izriet, ka piecu gadu noilguma termiņam jābūt tādām pašām kā tam, ko piemēro Savienības tiesībās.
21. *Korkein hallinto-oikeus* savos spriedumos (KHO 2009:83 un KHO 2013:8), kas iekļauti tās oficiālajā krājumā, ir secinājusi, ka ir jāuzskata, ka Likuma par konkurences ierobežojumu novēršanu 22. pantā paredzētais piecu gadu noilguma termiņš vienota konkurences noteikumu pārkāpuma gadījumā sākas agrākais tad, kad ir izbeigta pēdējā ar šo vienoto pārkāpumu saistītā darbība.
22. *Korkein hallinto-oikeus* turpretim nebija jālemj, kā ir jāvērtē konkurences ierobežojuma ilgums un izbeigšana situācijā, kurā aizliegtas vienošanās dalībnieks ar tiesību subjektu, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, ir noslēdzis tādu kā aizliegtas vienošanās kontekstā saskaņotu būvniecības līgumu, ja darbi tiek pabeigti tikai vairākus gadus pēc būvniecības līguma noslēgšanas un attiecīgajā līgumā paredzētie maksājumi tiek veikti vēl pēc darbu pabeigšanas.

³ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040318>

Atbilstošās Savienības tiesību normas

23. Saskaņā ar LESD 101. panta 1. punktu kā nesaderīgi ar iekšējo tirgu ir aizliegti visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū. Tie it īpaši ir nolīgumi, lēmumi un saskaņotas darbības, ar kurām atbilstoši a) apakšpunktam tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas, vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus, vai atbilstoši c) punktam – sadala tirgus vai piegādes avotus.
24. No Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 25. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka nolīguma termiņš sodu noteikšanai tādu konkurences pārkāpumu gadījumā, kāds tiek prezumēts izskatāmajā lietā, ir pieci gadi. Šī panta 2. punktā ir noteikts, ka laiku skaita no dienas, kurā izdarīts pārkāpums. Tomēr pārkāpumu turpināšanas vai atkārtotības gadījumā laiku skaita tikai no dienas, kurā pārkāpums izbeigts. **[oriģ. 6. lpp.]**
25. Tiesas judikatūrā jau lietā C-51/75, *EMI Records*, ECLI:EU:C:1976:85, attiecībā uz pārkāpuma ilgumu par pietiekamu tika uzskatīts, ka situācijā, kad aizliegta vienošanās vairs nav spēkā, pēc tās formālas izbeigšanās turpinās aizliegtas vienošanās radītās sekas. No sprieduma izriet, ka tiek uzskatīts, ka aizliegtu vienošanos starp uzņēmumiem jāuzskata par turpinātu tikai tad, ja dalībnieku rīcība ļauj secināt, ka turpinās aizliegtas vienošanās darbībai raksturīgās saskaņošanas un koordinēšanas pazīmes un tā rezultātā tiek sasniegts tas pats mērķis, kāds bija izvirzīts ar aizliegto vienošanos (sprieduma 30. un 31. punkts).
26. Tiesa savā spriedumā lietā C-70/12 P, *Quinn Barlo u.c./Komisija*, ECLI:EU:C:2013:351, ir secinājusi, ka Tiesa saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilstoši LESD 101. un 102. panta sistēmai, kas skar konkurenci, pārkāpuma ilguma sakarā par nozīmīgu drīzāk uzskata ekonomiskās sekas, ko rada līgumi vai tiem līdzīgas sadarbības vai saskaņošanas dažādās formas, nevis to juridisko formu. Ja lieta skar uzņēmumu aizliegto vienošanos, kas vairs nav spēkā, lai piemērotu LESD 101. pantu, ir pietiekami, ja pēc aizliegtas vienošanās formālas izbeigšanas turpinās tās radītās sekas. Līdz ar to pārkāpuma ilgumu var noteikt, pamatojoties uz laiku, kurā uzņēmumi, kas vainojami pārkāpuma izdarīšanā, ir veikuši šajā pantā aizliegtās darbības. Tādējādi var secināt, ka pārkāpums, piemēram, ir turpinājies visu laiku, kamēr nelikumīgās cenas ir bijušas spēkā (sprieduma 40. punkts, kurā ir atsauce arī uz iepriekš minēto spriedumu lietā *EMI Records* un spriedumu lietā C-243/83, *Binon*, ECLI:EU:C:1985:284).
27. Turklāt pārkāpuma ilgums tika aplūkots arī Vispārējās tiesas judikatūrā (skat., tostarp, spriedumu apvienotajās lietās T-147/09 un T-148/09, *Trelleborg Industrie/Komisija*, ECLI:EU:T:2013:259, 68. punkts, un spriedumu lietā

T-449/14, *Nexans France* un *Nexans*/Komisija, ECLI:EU:T:2018:456, 129. punkts).

Lietas dalībnieku galveno argumentu apkopojums

28. Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestāde, kura *Korkein hallinto-oikeus* ir iesniegusi apelācijas sūdzību, ir apgalvojusi, ka tās 2014. gada 31. oktobra pieteikums par naudas soda noteikšanu *Markkinaoikeus* esot saņemts noteiktā piecu gadu termiņa laikā. Iestāde savu viedokli ir pamatojusi ar to, ka līdz 2010. gada 7. janvārim, [orig. 7. lpp.] kad *Fingrid Oyj* esot veikusi pēdējo maksājumu par būvdarbiem, iepriekš minētais būvniecības līgums, kas attiecas uz Keminmä-Petejeskoski būvniecības projektu, esot bijis spēkā un esot tikusi piemērota nelikumīgā cenu noteikšana. Alternatīvi – konkurences ierobežojums esot izbeigts jau agrāk, 2009. gada 12. novembrī, kad esot tikuši pabeigti būvdarbi. Iestāde uzskata, ka līdz iepriekš minētajiem datumiem aizliegtā vienošanās esot tirgū radījusi Tiesas judikatūrā minētās ekonomiskās sekas un *Fingrid Oyj* kā klientei esot nodarīts kaitējums, jo tā esot samaksājusi aizliegtas vienošanās cenu.
29. Iestāde turklāt vēl arī izvirzīja argumentu, ka aizliegtas vienošanās dalībnieka, kurš ieguvis tiesības slēgt līgumu, līgums personai, kura maksājot aizliegtas vienošanās saskaņoto cenu, radot ļoti konkrētas un ilglaicīgas sekas, jo maksājumi atbilstoši projekta izpildes gaitai tiek veikti vairāku gadu garumā. Katru gadu, kad klients veicot maksājumus par aizliegtas vienošanās rezultātā saskaņoto būvniecības projektu, līguma radītās negatīvās sekas attiecībā uz konkrēto gadu tieši atspoguļojoties aizliegtas vienošanās uzņēmuma klienta darbības izmaksās un tādējādi arī ekonomiskajos rezultātos un turpmāk vēl arī klienta uzņēmuma darbībā tirgū. Iestāde uzskata, ka, tā kā *Fingrid Oyj* par veiktajiem darbiem ir samaksājusi pārmērīgu cenu, palielinātās izmaksas esot ietekmējušas arī tīkla operatora klientu cenas, t.i., cenas, ko elektroenerģijas patērētāji ir samaksājuši par elektroenerģijas pārvadi.
30. Ja piekristu Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestādes viedoklim, jau ar šo pamatojumu iestādes pieteikums par naudas soda noteikšanu būtu iesniegts piecu gadu termiņa laikā.
31. *Eltel* savukārt, norādot pamatojumu, kas ir saistīts ar pierādījumu novērtējumu, apstrīd, ka *Eltel* un *Empower* ir slēgušas nolīgumus attiecībā uz Keminmä-Petejeskoski būvniecības objektu. *Eltel* turklāt apgalvo, ka konkurences pārkāpuma ilgums esot jāvērtē, pamatojoties uz periodu, kurā pārkāpumā vainojamie uzņēmumi esot īstenojuši aizliegtās darbības. Tādējādi esot jāuzskata, ka tādu darbu gadījumā, kuru iepirkums tiek izsludināts piedāvājumu konkursa veidā, noilguma termiņš sākoties no dienas, kad tiek iesniegts piedāvājums. *Eltel* savu piedāvājumu attiecībā uz strīdīgo būvdarbu pasūtījumu esot iesniegusi 2007. gada 4. jūnijā.

32. *Eltel* uzskata, ka situācijās, kurās vēl pēc piedāvājuma iesniegšanas varot tikt diskutēts par cenu, noilguma termiņš alternatīvi sākas dienā, kad tiek slēgts galīgais līgums par attiecīgo projektu. Izskatāmajā lietā *Fingrid Oyj* un *Eltel* attiecīgo būvdarbu līgumu esot noslēgušas 2007. gada 19. jūnijā. *Eltel* uzskata, ka piedāvātā vai līgumā saskaņotā cena pēc piedāvājuma iesniegšanas vai vēlākais pēc līguma parakstīšanas vairs nerada sekas tirgū, pat ja attiecīgais projekts turpinoties vai ar to saistītie maksājumi tiekot veikti vēl pēc vairākiem gadiem. *Eltel* uzskata, ka jautājums [orig. 8. lpp.], kāds ir darbu izpildes grafiks vai kad par to tiek veikts maksājums, neietekmē konkurenci tirgū, jo saskaņotā cena šo darbību laikā vairs nemainās. Atšķirīga interpretācija nozīmētu gadījuma rakstura, neparedzamus un ar konkurences ierobežojumu nesaistītus rezultātus, kas būtu pretrunā tiesiskās drošības principam.
33. Ja piekristu *Eltel* izteiktajam viedoklim, tas nozīmētu, ka Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestādes pieteikums par naudas soda noteikšanu būtu iesniegts tikai pēc tam paredzētā termiņa beigām, ja vien kāds no pieteikumā par naudas soda noteikšanu norādītajiem faktiskajiem apstākļiem nebūtu radies vēlākā laikposmā un tam nebūtu nozīme lietas izlemšanā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieciešamība

34. *Korkein hallinto-oikeus* nav zināms, ka Tiesas judikatūrā attiecībā uz ekonomisko seku noteikšanu saistībā ar konkurences pārkāpumu LESD 101. panta nozīmē un tādējādi arī attiecībā uz tā ilgumu būtu lemts par situāciju, kurā aizliegtas vienošanās dalībnieks ar tiesību subjektu, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, ir noslēdzis tādu kā aizliegtas vienošanās kontekstā saskaņotu būvniecības līgumu, ja darbi tiek pabeigti tikai vairākus gadus pēc līguma slēgšanas un maksājumi saskaņā ar šo līgumu tiek veikti vēl pēc darbu pabeigšanas. *Korkein hallinto-oikeus* uzskata, ka ir vajadzīga juridiska interpretācija, vai var uzskatīt, ka konkurences pārkāpums turpinās līdz brīdim, kad ir pilnībā izpildītas maksājumu saistības, kas izriet no aizliegtas vienošanās jomā ietilpstošā līguma par darbu izpildi, vai arī, kad projekts ir pilnībā pabeigts, kā tas atbilst Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestādes viedoklim, vai arī ir jāuzskata, ka pārkāpums ir izbeigts un noilguma termiņš sākas tad, kad ir iesniegts piedāvājums vai parakstīts līgums par darbu izpildi, kā tas atbilst *Eltel* viedoklim.
35. Šķiet, ka izskatāmās lietas vērtējuma sakarā Tiesas judikatūra nav pilnībā viennozīmīga attiecībā uz šo centrālo interpretācijas jautājumu. Šķiet, ka Tiesas iepriekš minētā sprieduma *Quinn Barlo* 40. punktā izteikto apsvērumu formulējums liecina, ka konkurences ierobežojuma ekonomiskās sekas, piemēram, var turpināties visu periodu, kura laikā ir bijušas spēkā nelikumīgās cenas. Tomēr attiecīgajā spriedumā minētais konkurences ierobežojums atšķiras no konkurences ierobežojuma izskatāmajā lietā un, balstoties uz minēto spriedumu, nav skaidrs, vai, izvērtējot konkurences pārkāpuma ilgumu un pieteikuma par naudas soda noteikšanu noilgumu, var tikt piešķirta nozīme būvniecības līgumā paredzēto

darbu pabeigšanai un apstāklim, cik ilgi tiek veikti maksājumi būvniecības līguma dalībniekiem par aizliegtas vienošanās darbībām atbilstošo darbu izpildi.
[oriģ. 9. lpp.]

36. No Tiesas judikatūras var secināt, ka, izvērtējot konkurences pārkāpuma ilgumu, galvenā nozīme ir pret konkurenci vērstas darbības ekonomiskajām sekām, nevis tās juridiskajai formai. Judikatūrā ir noteikts, ka ar LESD 101. pantu nesaderīga konkurences ierobežojuma ekonomiskās sekas var turpināties arī vēl tad, ja attiecībās starp konkurentiem par vienotu procesu uzskatāms konkurences noteikumu pārkāpums formāli jau ir beidzies. Pēc *Korkein hallinto-oikeus* domām, var uzskatīt, ka tas apstiprina secinājumu, atbilstoši kuram konkurences pārkāpums, kas izpaužas kā aizliegtas vienošanās ietvaros izteikts piedāvājums, vienmēr turpinās līdz brīdim, kad līgumpartneris, kuram aizliegtas vienošanās rezultātā ir nodarīts kaitējums, ir pilnībā samaksājis aizliegtas vienošanās ietvaros saskaņoto, nelikumīgo cenu, jo cenas ziņā aizliegtas vienošanās ietvaros saskaņotais būvniecības projekts rada ekonomiskās sekas aizliegtas vienošanās uzņēmēj sabiedrības līgumpartnera darbībai visā līguma darbības laikā.
37. No otras puses, varētu arī uzskatīt, ka judikatūra netieši atbalsta *Eltel* pārstāvēto viedokli, atbilstoši kuram cenu piemērošana vai to radītā ietekme uz konkurenci tādu darbu kontekstā, kuru iepirkums ir izsludināts piedāvājumu konkursā, turpinās līdz piedāvājuma iesniegšanai vai galīgā līguma noslēgšanai. Pēc šī laika piedāvājuma vai līguma cena vairs neradot sekas tirgū, pat ja pats projekts vēl turpinās.
38. Izskatāmajā lietā runa ir par iespējama konkurences pārkāpuma ekonomiskajām sekām un tā ilgumu. Lieta neskar zaudējumu atlīdzības jautājumu, kura gadījumā saskaņā ar valsts judikatūru (KKO 2016:11) par noilguma termiņa sākumu kā galveno tā rašanās brīdi tiek uzskatīts līguma noslēgšanas datums, nevis līgumā noteiktās pirkuma cenas samaksas datums.
39. Tā kā pēc *Korkein hallinto-oikeus* rīcībā esošās informācijas Tiesas judikatūrā nav atrodami spriedumi, kuros būtu lemts par konkurences pārkāpuma noilgumu iespējamās aizliegtas vienošanās situācijā, kura, kā izskatāmajā lietā, balstās uz aizliegtu sadarbību, sagatavojot un izsakot piedāvājumu, lietā ir jāsaņem Tiesas prejudiciāls nolēmums. Pat ja izrādās, ka, detalizēti izvērtējot attiecīgā konkurences ierobežojuma ilgumu, ir jāņem vērā arī citi lietas apstākļi, ne tikai tie, uz kuriem attiecas šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesas atzinumam par prejudiciālo jautājumu ir galvenā ietekme uz konkurences ierobežojuma ilguma un ekonomisko seku juridisko vērtējumu un līdz ar to arī uz lēmumu, vai Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestādes pieteikums par naudas soda noteikšanu ir iesniegts tam paredzētajā termiņā.

[..] [oriģ. 10. lpp.]

Prejudiciālais jautājums

Korkein hallinto-oikeus nolemj apturēt tiesvedību un saskaņā ar LESD 267. pantu uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

Vai LESD 101. pantā ietvertu konkurences režīmu var interpretēt tādējādi, ka situācijā, kurā aizliegtas vienošanās dalībnieks ar tiesību subjektu, kas nav aizliegtas vienošanās dalībnieks, ir noslēdzis būvniecības līgumu, kurš atbilst attiecīgās aizliegtās vienošanās norunām, konkurences pārkāpums tā radīto ekonomisko seku dēļ turpinās tikmēr, kamēr tiek pildītas no līguma izrietošās līgumsaistības vai kamēr līgumpartneriem tiek veikti maksājumi par darbu izpildi, t.i., līdz brīdim, kad tiek veikts pēdējais maksājums par darbu izpildi vai vismaz līdz brīdim, kad attiecīgie darbi tiek pabeigti;

vai arī ir jāuzskata, ka konkurences pārkāpums turpinās tikai līdz brīdim, kad pārkāpumā vainojamais uzņēmums ir iesniedzis piedāvājumu par attiecīgo darbu veikšanu vai arī ir noslēdzis līgumu par darbu izpildi?

Korkein hallinto-oikeus izlems lietu pēc būtības, kad tiks saņemts Tiesas prejudiciālais nolēmums par iepriekš minēto jautājumu.

[..] **[orig. 11. lpp.]** [..]